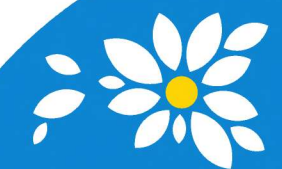

ARU PÄHE!

Vabaerakonna hääl Riigikogus

Vabaerakond

Aasta Riigikogus

Riigikogu aktiivseim
saadikurühm annab aru

Ain Lutsepp

Riigikokku minek oli minu jaoks ootamatu. Ma ei uskunud, et mulle antakse niisugune mandaat.

Teater on inimestevaheline asi. Ma usun ja loodan, et ka poliitika saab olla inimestevaheline asi, mitte ainult erakondade asi.

Oma maailmavaatega ei ole ma pidanud vastuollu minema. Mis on maailmavaade? See on 10 raamatut, 10 inimest, 10 kunstiteost, 10 filmi, 10 etendust, 10 kohtumist, 10 hetke elust. Ema ja isa. Ja kasvatus. See on kogemus.

Külliki Kübarsepp

Enne valimisi pingutasin koos meeskonnaga selle nimel, et usk ja lootus Vabaerakonna suhtes oleks olemas. Arvamusi oli palju ja osa neist olid väga kahtlevad. Seda toredam oli üllatus, kui nägime tulemusi. Ka minule oli see üllatus. Aitäh kõigile!

Andres Herkel

Eelmises Riigikogus istusin akna all ja minu kõrval oli tühi koht, nüüd istun koos Jüri Adamsiga.

Siis koostasini üksi demokraatiapaketi eelnõusid, nüüd on meil selleks mõnus loominguiline kollektiiv. Tänu Vabaerakonnale on Riigikogus särtsu.

Foto: Erik Peinar

Krista Aru

Vabaerakonna tulekut ja jõudmist Riigikokku ei oodatud. See segadus oli värskendav — ühiskonda lisandus uusi arvamusi, mis pole must-valged, ei lähtu opositsiooni-koalitsiooni piiridest, vaid seavad esiplaanile rahuliku meele, koostöö, inimliku tarkuse ning intelligentse lahenduse.

Avalikkuses tugevnes arusaam, et Riigikogu saadik on tavaline inimene, kellel on vaid suurem kohustus ja vastutus, kellelt saab küsida ja kellele oma probleemidest rääkida.

Riigikogu istungite saalis hakkas kostma sõbraliku tooniga arupärimisi, mis on suunatud lahendusele.

Jüri Adams

Riigikogus on esimene aasta õppimiseks ja sisseelamiseks, siis kaks töö tegemise aastat ja kolmas valimiste aasta. Sisse oleme elanud kõik. Igaüks on leidnud endale kitsamad teemad, tegemist on professionaliseerumisega.

Mis saab edasi? Kui me ei taha olla mugavusopositsioon, siis peame olema tegus ja võitlev opositsioon.

Riigikogu vajab põhimõttelist reformi, fraktsiooni orjus tuleb lõpetada ja Riigikogu liige sellest vabastada.

Monika Haukanõmm

Olen leidnud kaheksa uut ja tore-dat kaaslast, kellega koos mäe otsas rühmata ja maailma parandada. Täna, et olemas olete.

Järjest enam mõistan, kui olulised on sõnad, sest neis on suur vägi. Sõnadega saame luua, kuid ka hävitada. Headusega saab teha rohkem kui kurjusega.

Olen õppinud rahulikuks jääma, isegi kui sisemiselt keen ja pulbitsen ning pole toimuvaga nõus. Emotsioonid, eriti negatiivsed, ei ole head kaaslased. Kuid hoian endiselt sära silmis ja optimismi hinges.

Andres Ammas

Meie fraktsioon ei ole läinud kaasa rämeda rõuklemisega, mida osa opositsioonist harrastab, sest lihtsalt kõigele vastu olla on intellektuaalselt liiga vähenõudlik. Samas on masendav ikka ja jälle mõistlike algatustega pörkuda vastu ükskõiksuse müüri.

Oktett on keeruline nähtus — seda ei saa allutada dirigendi tahtele nagu orkestrit, ent selles ei teki ka iseenesest üksteise mõistmist nagu trios või kvartetis. Meie kaheksa on päris hästi kokku kõlama hakanud.

Artur Talvik

Ma olen maiasmokk, aga nii palju kommi, kui selle viimase aasta jooksul, pole ma kunagi sünninud. Magusa söömine on mulle olemoodi stressi maandaja ja stressi on olnud omajagu. Ma tuln poliitikasse kogukondade Eesti sõnumiga ja nii on saanud ka Vabaerakonna fraktsioonist mulle üks meeldiv ja oluline kogukond. Maailmavaateline kogukond. Hämmastav, kuidas see kirju tausta ja väga laia silmaringiga seltskond on nii lühikese ajaga suutnud ühes suunas liikuma hakata. Aga olen täheldanud, et ka teised on rohkem kommi sööma hakanud...

Saadikud tänavad!

Vabaerakonna üks ideaale on see, et poliitilised algatused kasvaksid ka rohujuuretasandilt. Selleks soosime liikmete aktiivsust ja toetame seda. Ilma erakonna toimkondadeta oleks mõnigi maksu- või demokraatiaeel-nõu sündimata jäänud.

Paljudel juhtudel on erakonna liikmed (Jaan Uustalu, Margus Raha, Aimar Altosaar jt) toonud meie ette prob-

leemi, mille arupärimiseks sõnastamine oli lihtne ja väga vajalik.

Täname kõiki töövarje, kes on viimastel kuudel meie rõõme ja muresi jaganud. Tuhat tänu kõigile vabaerakondlastele, kes on meid toetanud maakonna-ringsõitudel. Teie abita ei suudaks me niisuguse tempoga töötada.

Suurim tänu meie valijatele!

Andres Herkel: Kaklemise asemel pakume lahendusi

Olukorras, kus EKRE tegeleb peamiselt pagulasteemaga ja Keskerakond siseprobleemidega, on Vabaerakonnal tulnud Riigikogus tihti kanda peamise opositsioonijõu rolli. Pakume lahendusi, mis võiksid sobida ühiskonna enamusele, haritud keskklassile, kes ootab poliitikalt paremat sisu kui praeguste suur-erakondade jutumullid.

Paljude probleemide puhul pakume lahenduseks pigem kuldset kesktee kui äärmusi. Meid on selle eest materdatud, kuid oleme üsna kindlad, et peamiselt venekeelsete toetajatega nn. kesk-kriminaal-erakonna asemel vajab Eesti sisulist kesktee-erakonda. See hoiaks tervemõistuslikku normaalsust ega laseks äärmustel ühiskonda lõhestavaid vastandumismänge mängida.

Vabadust väärtustava kesktee otsimine lärmakate äärmuste vahel on nõudlik ja tihti väga keeruline ülesanne, kuid me ei saa alla anda, sest äärmused tegelikult lammutavad vabadust. Lõpptulemus võib ajakirjandusliku mõõdupuu järgi olla „vähe seksikas“. Kuid Vabaerakond pole tulnud selleks, et teha ühekordset furoori või siis kunni väsimiseni vaid paukpadruneid lasta. Me tulime selleks, et hakata oma ideid ka tegelikult teostama ning tagada Eesti ühiskonna tasakaalustatud areng.

Allikas Eesti Päevaleht 1. jaanuar 2016

Meie arvates ei tohi rändekriisi, samasooliste kooselu ja muid kõrge emotsionaalse laenguga probleeme ära kasutada erinevate äärmuste üleskõrvaldamiseks ja hirmu külvamiseks. Nn kultuurisõda, mille ühes äärmuses on EKRE ning teises sotsiaaldemokraadid, ei vii Eestit edasi, vaid see on ehe näide nüansimeele puudusest. Sellise külma konflikti ülekuumenemist näeme mitmel pool, näiteks meile nii olulises partnerriigis, nagu seda on Poola.

Kuldse kesktee filosoofia ulatub aegade algusesse. Alati on sel oponente, kes ütlevad, et edasiviiv vägi peitub radikaalsuses, kesktee otsija on konformist ja muganduja. Nagu muistses mõistujutus, on mõlemal õigus.

Ühes hiljutises diskussioonis kerkis esile „radikaalse kesktee“ mõiste. Selline vastuolude kokkupanek on mu meelest täiesti võimalik, kuid samas sõnaühendis võib radikaalne kesktee pelgalt teravmeelseks rumaluseks jääda. Kui aga radikaalsus ja kesktee-valmi-

Andres Herkel. Foto: Mats Õun

dus vaid sidesõna võrra teineteisest lahutada, võivad nad vabalt kirjeldada poliitilise programmi erinevaid aspekte — kasvõi Vabaerakonna manifesti.

Allikas Postimees 21. jaanuar 2016

Rahvusvaheline olukord on keeruline, mistõttu peame välispoliitikas tõsiselt kaasa rääkima. Ka meie vastav toimikond on järjest aktiivsem. Põgenikekriisi, Kreeka rahakriisi ja Venemaa agressioonidest tingitud kriiside kõrval on minu arvates Euroopas veel üks oluline kriis. See on poliitilise juhtimise võimekuse kriis.

Lisaks USA presidendivalimistele seisavad lähiajal ees valimised Saksamaal ja Prantsusmaal. Ees seisab rida sündmusi, mis sunni-

vad riike endasse vaatama ajal, mil võib juhtuda mida iganes, eriti kui arvestada näiteks hiljutisi sündmusi Süürias või Ukrainas. Euroopa vajab tervikuna kiiremat ja julgemat otsustusvõimet.

Meie jaoks on väga oluline NATO liitlaste püsiv ja täienev kohalolek Eestis, Lätis, Leedus ja Poolas. Meile on oluline Euroopa ühtsus sanktsioonide rakendamisel ning me peame vastustama Nord Stream 2 tüüpi geopolitilisi projekte. Peame Eesti valitsuselt nõudma suuremat otsustusjulgust ja toetama kõigi võimalustega püüdlusi meie välispoliitika eesmärkide täitmiseks.

Kõnest Vabaerakonna üldkoosolekul 5. juunil 2016

Noppeid töövarjude muljetest

Riigikogu saadikutele on olnud sel kevadel enam kui 20 töövarju

Taavi Simson:

3. mail varjutasin Monika Haukanõmme. Tööpäev kujunes tohutult tempokaks, vestelda õnnestus ainult lõunapausi ajal (söömiseks jäi aega vaid mõni hetk, 14.30 paiku). Kokku kujunes tööpäev enam kui 12 tunni pikkuseks, alustasin hommikul kell 9 ja tulema sain 21.30 paiku. Tööpäeva sisse mahtus kolm komisjonide istungit ning 7,5 tunni pikkune täiskogu istung.

Riigikogu täiskogu istung on tegelikult irooniline nimetus. Nimelt, kui kohaloleku kontrolliks oli kohal 88 saadikut, siis sisuliselt kohe pärast seda valgus saal tühjaks. Suurema osa ajast oli saalis vähem kui 15 saadikut. Oli hetk, kui saalis oli 10 saadikut, kellest pooled olid EVA saadikud. Pea terve istungi vältel ei olnud kohal mitte ühtegi koalitsiooni saadikut.

Vahur Kollom:

Külliki töövarjuna seadsin koos saadikutega sammud õiguskantsleri büroo suunas. Ootasime, elasime sisse, suhtlesime. Andres Herkel leidis ühelt laualt Riigikogu stenogrammide raamatu. Kõlama jäi idee, et kui juuksuris loed oodates Kroonikat, siis õiguskantsleri juurde kohtumist oodates antakse lugemiseks Riigikogu stenogrammide raamat.

Kell 13.00 ootas Riigikogu infotund. Sain tõendust juba teada faktile, et küsimustele ei vastata sisuliselt, vaid ajatakse mingit häma ja seda hästi pikalt. Silma jäi, et peaminister tõustes pani pintsaku nõobi kinni ja istudes avas nõobi. See oli tal sama hästi käpas kui küsimustest kõrvale hiilimine.

Kell 14.00 algas istung. Kohaloleku kontroll ning siis algas Martin Helme solo. Uskumatu, kuid mees luges ingliskeelset raamatut maha Riigikogu kõnepuldis. Oli tunda, et venitab istungit. Kell 20.00 lahkusin Riigikogust.

Millised on minu järeldused külaskäigust?

1. Riigikogu liikmetel ja nende usinatel abistel on tööd palju. Väheste vahenditega tehakse ära palju tööd.

2. Opositsioonis olemine on nagu võitlus tuuleveskitega. Koalitsioon ei kuula.

3. Veendus, et valitsus suunab Riigikogu, mitte vastupidi.

Heli Künnapas:

Riigikogu saal täitus ilusti. Siis toimus kohaloleku kontroll ja... saalis hakkas olukord lahenema ning read hõrenema. Jah, ma tean, et saadikud saavad tööd teha oma kabinetis ja seal telekast saalis toimuvat jälgida, aga... no ikkagi. Ma mõtlen, et kas ma ikka ise tahan esineda saalile, kust kõik jalga lasevad? Õnneks kõik ei läinud, nii et peaminister sai arupärimistele ja küsimustele vastata mitu tundi.

Umbes kl 18 paiku astus meie küsimusele vastamiseks pulti Jevgeni Ossinovski. Kuulasin teda hoolega. Vähemalt püüdsin kuulata. No mitte midagi ei saanud aru. Ei, ma pole vahepeal lolliks jäänud, et Ossinovski juttu ei mõista. Ta pomises seal all niiviisi, et üles kostis iga kolmas sõna. Siis mulle aitas ja tuln koju ära.

Kaja Jakobson:

Tahan teid kõiki fraktsioonis kiita: selgelt oli tunda, et igaüks teeb oma tööd pühendumusega ning üheskoos toimite ühtehoidva meeskonnana.

Mul vedas, et sel päeval oli kohtumine Haridustöötajate Liidu ja Õpetajate Liidu esindajatega. Eesti haridus ja selle tulevik ongi see, mille pärast olen poliitikas ja Eesti Vabaerakonnas. Nüüd oli mul võimalik sellel teemal arvamust avaldada ja sõna sekka öelda!

Vabaerakonna 200 liiget kogunes üldkoosolekule 5. juunil 2016. Foto: Kaja Vajak

Vabaerakonna heade mõtete arsenal ja värvimaagia

MONIKA
HAUKANÕMM

Vabaerakonna saadikurühma õpipoi- siaasta Riigikogus on möödunud nagu sõit Ameerika raudteel, kus oleme kogenud nii eufooriatunnet kui ka musta augu masendust, soovides ja kartes samaaegselt tormilise sõidu lõppu.

Aastat jääb ilmestama 19 algatatud eelnõu, mis kõik on kantud soovist muuta Eesti poliitilist kultuuri läbi- paistvamaks, kaasavamaks ning õigla- semaks ja ennekõike parandada Eesti inimeste kindlustunnet, heaolu ja elu- järke.

Oleme kogenud, et ideest ja ees- märgist on tähtsam hoopis see, KES algatusega välja tuleb. Kahjuks pole isegi õiguskantsleri ega riigikontrolli osundus olnud koalitsiooniparteidele piisav, et toetada opositsiooni õiget ja vajalikku algatust. Nii ongi meie 19st algatusest läinud 13 ajalukku punaste tähtedega saatekirjaga “tagasi lüka- tud” ning kuus algatust saanud kollase sildi “sahtlisse paigutatud”. Kahjuks mitte ühtegi meie ideed ei ole valitsus- parteid pidanud nn rohelise sildi vää- riliseks ehk parketikõlblikuks.

Et praeguses riigikogu koosseisus eelnõu seaduseks vormuks, peab see kõigepealt olema kuldsete tähtedega kirjas koalitsioonilepingus. Siis on igal juhul tegemist väärt ideega, ise- gi kui seda keegi ei vaja. Olgu näiteks ettevõtjate päeva tähistamine lipu- päevana, mis on värske ja ehe näide asendustegevusest. Jääb tunne, nagu oleks kogu õigusloome kompetents ai- nult valitsuse käes koos suhtumisega “meie teame ja teeme, teie aga ärge se- gage”.

Jõu (loe: saadikute arvu) vähe- sust oleme edukalt kompenseerinud aktiivsuse, kohuse- ja asjatundlik- kusega, muutes kogu Riigikogu töö sisukamaks — seda on möönnud ka Riigikogu esimees. Opositsioonilise valvekoera rolli täidame muudatuset- tepanekutega, esitades aru- ja järele- pärimisi valitsusele ning pidades sisu- kaid ja argumenteeritud kõnesid.

Eelnõu pealkiri	Miks ja mida?	Kuhu jõudsime
Riigikogu valimise seadus	Soovime muuta Riigikogu valimiste nimekirja, et Riigikokku saaksid ikka need, kes koguvad rohkem hääli, mitte ei lähtutaks parteinimekirjadest.	I lugemine lõpetatud
Erakonnaseadus	Soovime vähendada riigieelarvest erakondade rahastamist poole võrra, mis tähendab kokkuhoidu 2,7 miljonit eurot aastas.	I lugemine lõpetatud
Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus	Kohalike omavalitsuse valimistel seada valimisnimekirjade pikkusele ülempiiri, mis sõltub volikogu kohtade arvust. Mõistlik nimekirja pikkus võiks olla kahekordne mandaatide arv.	Tagasi lükatud 27.10.2015
Ettepanek Vabariigi Valitsusele Kindlustustegevuse seaduse muutmiseks	Tegime valitsusele ettepaneku algatada kindlustustegevuse seaduse muutmine moel, mis loob vastastikuste kindlustusseltside tegevuseks vajaliku regulatsiooni, et need saaksid pakkuda oma liikmetele õiglase hinnaga võimalikult soodsat teenust.	Tagasi lükatud 27.10.2015
Riigikogu kodu- ja töökorra seadus	Soovime sätestada Riigikogu liikmete õiguse esitada Vabariigi Valitsuse algatatud ja enne teist lugemist usaldusküsimusega seotud eelnõude teisel lugemisel valitsuse esindajale küsimusi.	I lugemine lõpetatud
Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmine	Eesmärk on ära jätta 2017. aastale planeeritud majutusteenuste käibemaksu tõstmine 14%ni ning säilitada see 9% tasemel, et säilitada ettevõtete konkurentsivõimet ja töökohti, eriti maakotades paiknevates väiksemates majutusasutustes.	Tagasi lükatud 10.11.2015
Tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmine	Soovisime õiglasemat maksusüsteemi, mis jõuliselt parandab madalapalgaliste majandusliku olukorda ja suurendab kokku ligi 80% palgasaajate sissetulekuid. Ettepanek oli seada tulumaksuvabaks miinimumiks 400 eurot kuus, tõstes samal ajal tulumaksu määra 24%-le.	Tagasi lükatud 11.11.2015
Tööturuteenuste- ja toetuste seadus	Soovisime kaotada 1. 05.2014 kehtima hakanud kitsenduse, millega ei saa ennast töötuna arvele võtta äriühingu juhatause liige, kel puudub seetõttu võimalus saada töötuskindlustushüvitist. Juhatause liikmed, kes on maksnud töötuskindlustusmaksu, peavad saama õiguse töötuskindlustusele, kui nad kaotavad töö.	Tagasi lükatud 25.11.2015
Paarkonna seadus	Kooseluseaduse ja kooseluseaduse rakendusseaduse eelnõu asendamiseks, eesmärgiga reguleerida samasooliste paaride õigusi ja suhteid.	I lugemine lõpetatud
Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus	Soovisime rakendada kohalikel valimistel avatud nimekirja põhimõtet, mille kohaselt saab mandaadi see kandidaat, kelle isiklike häälte osakaal ringkonnas on kõige suurem, mitte see kelle määrab partei.	Tagasi lükatud 15.03.2016
Tööturuteenuste- ja toetuste seadus	Soovisime kaotada 1. 05.2014 kehtima hakanud kitsendues, millega ei saa ennast töötuna arvele võtta äriühingu juhatause liige kellel puudub seetõttu võimalus saada töötuskindlustushüvitist. Juhatause liikmed, kes on maksnud töötuskindlustusmaksu, peavad saama õiguse töötuskindlustusele, kui nad kaotavad töö.	I lugemine lõpetatud
Riigieelarve seadus	Koalitsioon suurendas trahvimäärasid, et täita riigikassat, meie meelest tuleb vältida täitevvõimu võimalikku soovi käivitada eelarve täitmiseks trahvimasin. Tegime ettepaneku suunata kõik rahalised karistused ja rahatrahvid stabiliseerimisreservi.	Tagasi lükatud 23.03.2016
Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus	Nn peibutuspartide seadus. Parteid kasutavad parema valimistulemuse saamiseks teed, kus nimekad ja populaarsed Riigikogu liikmed või ministrid korjavad kohalikul valimisel hääli ka siis, kui on ette teada, et nad volikogus tööle ei hakka.	Tagasi lükatud 23.03.2016
Võrdse kohtlemise seadus	Keelata eakate, puudega inimeste ja teiste gruppide ebavõrdne kohtlemine tervishoius, hariduses, sotsiaalvaldkonnas ja teenuste pakkumisel.	I lugemine lõpetatud
Sotsiaalmaksuseadus	Soovisime kehtestada sotsiaalmaksu ülempiiri (4,5x mediaanpalk), et soodustada kõrgepalgaliste tippspetsialistide Eestisse jäämist ja siia tulemist, samuti uute kõrgemapalgaliste ja teadmistel baseeruvate töökohtade asutamist.	Tagasi lükatud 09.06.2016
Ettepanek Vabariigi Valitsusele seoses riigi maksevahendite valdkonnaga	Riigiasutuste krediit- ja deebetkaartide valdkond vajab süvaanalüüsi ja auditit, riiklike maksevahendite kasutamine ei saa olla põhjendamatult või kergekäeline otsus.	Tagasi lükatud 01.06.2016
Tulumaksuseadus	Muuta maksusüsteemi õiglasemaks ja oluliselt parandada madalapalgaliste majanduslikku olukorda (u 80% palgasaajatest), tõstes tulumaksuvaba miinimumi 400 euronni kuus ja tulumaksu määra 24%-ni.	Tagasi lükatud 01.06.2016
Riigikogu kodu- ja töökorra seadus	Oluline on säilitada ja talletada Riigikogu ajaloo seisukohalt olulised dokumendid, dokumendikavandid ja salvestised.	Tagasi lükatud 16.06.2016
Ettepanek Vabariigi Valitsusele seoses sotsiaalmaksu miinimumi kaotamisega	Kaotada sotsiaalmaksu kohustusliku miinimummäär ja võtta kasutusele tunnipõhine palgaarvestus.	Tagasi lükatud 14.06.2016

Vabaerakond on pannud Riigikogu tööle

Vabaerakonna saadikud pidasid tänavu esimesel poolaastal Riigi- kogus kokku 242 kõnet, mis teeb 30 kõnet saadiku kohta. Oleme sellega teistest opositsiooniera- kondadest selgelt ees.

EKRE 7 saadikut pidasid kesk- miselt 22 ja Keskerakonna 27 saadi- kut 13 kõnet ühe saadiku kohta.

Andres Herkel käis poolaasta jooksul Riigikogu kõnetoolis 49 kor- da, Andres Ammas 40, Krista Aru 39, Jüri Adams 31 ja Artur Talvik 30 korda. Ka küsimuste esitamisel on Vabaerakonna liikmed ühes saa- diku kohta selgelt kõige tragimad. Summaarse aktiivsusnäitajaga ehk kõned ja küsimused/sõnavõttud kokku on meie saadikutest tosina

aktiivsema seas Herkel 236, Aru 170, Ammas 163, Külliki Kübarsepp 147 ja Monika Haukanõmm 116 esi- nemiskorraga. Viie aktiivseima hulgas on kolm vabaerakondlast: Herkel (1), Aru (4), Ammas (5).

Kogu XIII Riigikogu koosseisu jooksul on Vabaerakond esitanud 19 eelnõu. Lisaks olid meie liikmed käivitav jõud Tallinna Sadama uu-

rimiskomisjoni ellu kutsumisel. Arupärimisi oleme esitanud 59, oma kaheksa saadikuga oleme siin- gi teistest ees. 27-liikmeline Keske- rakonna rühm jaksab küll rohkem esitada, kuid kaob tihtipeale ka omaenda algatuste menetlemisel saalist.

Mõistagi ei aja me taga numb- reid, vaid toome esile sisulisi prob-

leeme. Püüame arupärimistele vas- tamise ja eelnõude tutvustamise ajal võimalikult suurte jõududega kohal olla, sest see tähendab aus- tust meie valijate suhtes.

Meie eesmärk on parlamentaar- se töökultuuri taastamine. Kui pole sisukat opositsiooni, ei saa olla ka sisukat valitsust.

www.vabaerakond.ee

Põhivalik on — kas sisemaine

JÜRI ADAMS

Iga president on pidanud otsustama, kui palju aega ja energiat ta peab vajalikuks kulutada erinevatele tegevustele. Osalt on selle otsuse määranud aeg ja olukord, aga siiski on määravamad presidendi oskused ja tema varasem kogemus.

Meie sõjajärgne president Konstantin Päts oli selgelt nõ. sisemaine riigipea, tema olulisim tegevus oli riigi asutuste ning rahva ja riigi suhete korraldamine.

Nüüd on meil olnud kolm riigipead. Arnold Rüütel oli peamiselt sisemaine riigipea, tal olid silmapaistvad tulemused iseseisvuse taastamise järgsete vastasseisude vähendamisel, aga ka nende inimeste poolehoidu võitmine, kellele oli võõras Euroopa Liidu liikmeks saamise mõte.

Nii Lennart Meri kui Toomas Hendrik Ilvese tegevusest on suur osa olnud suunatud rahvusvahelisele suhtlemisele. Meril oli erakordselt oluline roll meie iseseisvuse taastamise aastatel, seda enam, et toonased noored välisministrid olid maailmas tundmatud. Meri „kasvas“ presidendiks üleminekuaja välisministrist, Ilves oli olnud USA-s Eesti saadik, välisminister, europarlamenti saadik. Need olid aastad, kus Eesti välispoliitika kaks kõige olulisemat sihti olid NATO liikmeks ja Euroopa Liidu liikmeks saamine. Ilvesel oli nende eesmärkide saavutamisel väga oluline roll. Presidendina on ta olnud rahvusvaheliselt hulga mõjukam, kui väikeriigi riigipea puhul on tavaline.

Otsides Eesti järgmist riigipead tuleb mõelda nii kandidaatide isikute peale, aga ka püüda ette näha, milliste probleemidega tuleb presidendil tegeleda järgmise viie aasta jooksul.

Praeguseks kandidaatide kandidaatidena esile toodud inimesed on valdavalt „välismaist“ tüüpi. Välisminister Marina Kaljurand, endine välisminister ja eurovolinik Siim Kallas, endine suursaadik Jaak Jõerüüt, välisministeeriumi endine kantsler, eurosaadik Indrek Tarand, endine välisminister, eurosaadik Urmas Paet. „Sisemaise“ tegevuse kogemust ja arvatavasti ka olulist oskust neil ei ole. Erand on Siim Kallas, kes on olnud nii peaminister kui ka Eesti Panga president. Kõigi nende nimede ülestõstmise taga võib olla Meri ja Ilvese saavutuste kujundatud „välisministeeriumlik mõttestamp“.

Selgelt „sisemaine“ kandidaat on endine õiguskantsler Allar Jõks. Jõksil ei ole õiget rahvusvahelise suhtlemise tegevuse kogemust ja ilmselt puudub ka huvi. Aga on aeg prognoosida võimaliku president Jõksi võimalikku tegevust. Kui

Allar Jõks (vasakul) ja Artur Talvik. Foto: Jaanus Ojangu

Jaak Jõerüüt. Foto: Kaja Vajak

Indrek Tarand (vasakul) ja Artur Talvik. Foto: Kaja Vajak

„välismaised“ presidendid hakkavad tegutsema enam-vähem ühtemoodi (Eesti välispoliitika jääb ju sõltumata presidendist isikust põhiliselt samaks), siis võimaliku „sisemaise“ presidendist puhul nii väita ei saa. Jõks on oma huvivaldkondade ja tegutsemismeetodite valikul riigipeana peamiselt seaduse- ja õigusemees. Võrdluseks: Konstantin Päts oli üks oma aja paremini haritud ja kogemustega juriste, kuid tema riigimehe-tegevuse sihiks ei

olnud õigus ja õiglus, vaid õigus oli tema jaoks mõtlemise tehnika ja vormid.

Ka võimalikud Keskerakonna ja EKRE kandidaadid ja sotsiaaldemokraatide Eiki Nestor on selgelt „sisemaised“, aga Jõksist ilmselt väga erinevad.

Vastust vajab küsimus: missugust presidenti oleks Eestile vaja järgmiseks viieks aastaks?

Tuleviku oletamisel lähtume eeldusest, et praegune olukord ja

arengud jätkuvad, et ei tule suuri murranguid, ent me ei oska praeguste teadmiste valguses seda kuidagi täpselt ette näha. Eesti välispoliitika kunagised kaks peamist sihti (NATO ja EL liikmeks saamine ja olemine) on saavutatud. Lisaks paigutavad NATO liitlased meie juurde ja lähedusse kaitsejõude. Venemaa poliitika oluline mõjutamine meile soovitavas suunas pole ilmselt meie välispoliitika võimuses. Euroopa Liidu vaimne ja organisatsiooniline segadus ilmselt jätkub, ilma et meie suudaksime seda oluliselt mõjutada. Järeldus: meil ei ole ilmselgimata vaja presidenti, kes oleks välisministri „vanem vend“ ja peaministri „onu“.

Eesti vajab „sisemaist“ presidenti, kes huvitub rahva hinges toimuvatest protsessidest ja püüab neid juhtida, mitte aga pahandada selle osaga rahvast, kes justkui ei vasta „nõutavale tasemele“.

Meie lähiaastate peamised probleemid on vastuolud ja pinged rahva sees ja erinevate rühmade vahel. Neid on olnud ju ammu, osa juuri ulatub nõukogude okupatsiooniaega. Kuid omamoodi „provokatsioonistiks“ sai nn. kooseluseaduse teema, millele järgnesid pagulaskriisist ajendatud lõhed ja pinged.

Oleme tulnud ajast, kus vabaduse ja iseseisvuse taastamine oli olnud rahvast ühendav positiivne programm. Siis kujunes meil välja valimiskampaaniate üldtehnika, kus vähemalt Reformierakond ja Keskerakond kinnistasid endale täiesti erineva valijaskonna, ja hakkasid regulaarselt ka teineteist vastastikku demoniseerima. Üsna hiljuti kujunes poliitikamaastikul välja teine samalaadne paar — Sotsiaaldemokraadid ja Konservatiivne Rahvaerakond.

Osa meie massimeediast oli aga juba veelgi varem võtnud kasutusse põhimõtte, et kõigi kohta tuleb ütelda maksimaalselt halvasti ja kõik tuleb omavahel tülli ajada, lähtudes kas ärihuvidest või siis otsustajate maailmavaatest.

Eelõeldu taustal tundub mulle, et lähiaastatel on meil vaja eelkõige kodurahu ja lepitamise presidenti. Selle mõtte eest tänan ühte mulle tundmatut meest, kes mõne aja eest riikliku lepitaja Henn Pärna juubelil ütles oma õnnitlemissõnavõtte võrdluse, et Eestile oleks parim, kui ka president oleks tulemuslik lepitaja.

või rahvusvaheline president?

	Marina Kaljurand	Indrek Tarand	Jaak Jõerüüt	Allar Jõks
Mis on täna Eestis hästi? Mida peaks paremini tegema?	Hästi: Oleme iseseisev riik, ümbritsetud Euroopa Liidu ja NATO riikidega, osa ühi-sest väärtussüsteemist. Oleme seal, kuhu tahtsime 1992. aastal jõuda, lõppenud on rasked reformid, mille maksumaksjad on kinni maksnud. Aga otsused on olnud õi-ged. Oleme demokraatlik riik. Majandusel läheb hästi: praegustest võimalustest ei osanud inimesed 30 aastat tagasi unistada. Teisiti: Võiksime olla rikkamad ja paremad. Inimesed soovivad suuremat kindlus-tunnet ja seda tuleb juurde anda. Peame rohkem seletama ja oma inimestega roh-kem arutama, mida riigina teeme. Kostma peab ka nende hääl, kes ei ole nii edukad. Õiglustunnet võiks rohkem olla.	Hästi: Eesti on kümne väärtuslikuma tu-rismimaa hulgas. Eesti lapsed teevad hästi PISA testi. Keskmine eluiga on pikenenud. Teisiti: Presidendivalimiste kord võiks muutuda, see ei suurenda inimeste sissetu-lekuid, ent muudab inimeste meeleolu. Ajateenistusest väljajääjad tuleks mak-simaalselt kutsuda asendusteenistusse eesmärgiga abistada puuetega inimesi, si-dustades nad ühiskonnaga. See oleks mitu korda odavam kui Euroopa Liidu rahastatav tööhõivereform. Nii saaks ligikaudu 7000 noort inimest igal aastal standardiseeritud ühiskogemuse. Olen puuetega inimeste-ga tegelenud ja näen, kui väikesed asju nad tegelikult vajavad. Seda ei saavuta tsentraalselt miljonite laialijagamisega. Asendusteenistujad on efektiivsemad kui 500 Töötukassa ametnikku, kes ei jõua abivajaja koju ratastooli lükkama ja abi osutama. Viie aasta pärast saab euroraha otsa ja siis tuleb Eesti riigil see kohustus enda kanda võtta. Kuidagi tuleks lõpetada Eestis põlevkivi-tööstus.	Hästi: Täna Eestis on väga hästi üks asi — see, et meil on iseseisvus. Teisiti: Kui kohalike omavalitsuste voliko-gude valimiste seadus või Riigikogu ja ka Euroopa Parlamendi saadikute valimise kord on suures plaanis selge (teatud muu-datusi võiks neis kõigis teha), siis riigipea valimise seadus on ajast maha jäänud ja see tuleb ümber teha. Põhiseaduse vaim ja põhiseaduse sõna lähevad selgelt vastuol-lu rahva soovi ja ootustega. Valimise kord ei ole hea ei Riigikogu liikmetele, kes pea-vad kaks vooru läbima ega valijameestele, sest eegelikult nad ei tunne neid kandidaa-te. Ka meediale ei ole see hea: kandidaadi–kandidaadid–kandidaadid. Jälgin tõsiselt haldusreformi seadust, kuidas see mõjutab kogu Eesti elu, kaasa arvatud ääremaastumist, julgeolekut, inimeste heaolu, demograafiat, väljarännet ja kõike muud seonduvat. See on üks suur „kamakas“.	Hästi: Hea on see, et Eesti on iseseisev. Hea on see, et Eestit saab paremaks muuta — mina, erakonnad, kodanikeühendused saavad elu paremaks muuta. Silvergate käivitas tegelikult protsessi, mis tipnes Rahvakoguga ja mitme seadusandliku muudatusega, mis parandasid konkurentsiolukorda nn poliit-turul. Vabaerakond on ka üks selle protsessi tulem. Ja seda tegid tegelikult kodanikud, kes aastal 2012 ühte või teist liikumist oluliseks pidas. Hea on, et Eestis on õigusriik. See tundub en-dastmõistetav, aga on haruldus. Eesti kohus on sõltumatu. Meil on sõnavabadus. Teisiti: Poliitilist lodevust ja vastutustunde-tust on palju. Mõnikord tehakse häid asju, kuid sellest ei räägita. Inimesed muutuvad umbusklikuks, kahtlevaks, etteheitvaks ja sealt omakorda on vihani vaid väike samm. Seda lõhet saab vähendada inimesi kaasates. Parlamendivalimised ei pea olema ainus kaasamine. Kommunikatsioonis võiks olla kirge ja selgust. Meie inimesed ei saa alati aru, kas poliitiline kommunikatsioon on siiras.
Mis on presidendi roll nii välispoliitiliselt kui ka sisepoliitiliselt?	President peab tagama Eesti rahva kindlustunde, et meie riigis kuulatakse ja arvestatakse teistega. Kindlustunde andmisel pean väga oluliseks välis– ja julgeolekupoliitikat. President kaitsku kõiki Eesti Vabariigi kodanikke, kõiki vähemusi. Kui tehakse liiga või miski on halvasti, peab president reageerima. Mitte ainult seadusi tagasi lü-kates, vaid rääkides kaasa suurtel avalikel teemadel. President ei ole peaminister, president saab sekkuda igapäevapoliitikas-se, kui asi läheb vales suunas. Presidendi roll on hoida Eesti riiki ja kultuuri ole-masolevas väärtusruumis. Peame rohkem kaasa rääkima välispoliitilistes küsimustes Euroopas. Peame enam mõjutama Euroo-pat, sest meie olemegi Brüssel.	Ta peab tegema kahte asja: pidama väga hea kõne 24. veebruaril ja 31. detsembril ütleva väga hea toosti. Ülejäänud aja kir-jutab ta saadikute tagasikutsumiste allkirju ja kuulutab välja seadusi. Seda on vähe. Enam pole president ka Kaitseväe kõrgeim juht. Ülejäänud vaba aeg ei peaks olema sisus-tatud ainult välispoliitika konverentsidel osalemisega, vaid modereerides ühiskond-likku arutelu. Presidendiil on võimalus tuua päevakorda olulisi teemasid, hoida neid fookuses ja tal on piisav autoriteet, et nen-desse vestlustesse ka sekkuda. See sõltub isikust, mis valdkonda ta soovib esile tuua.	Põhiseaduse paragrahv 78 on 20–punk-tiline presidendi ametijuhend. Seal on kirjeldatud 34 ülesannet, mida president peab täitma. Neist seitse on defineeritavad kui välispoliitilised ülesanded ja 27 kui sissepoole vaatavat kohustust. Jah, suur osa 27–st on nõ ühekordsed aktid (näiteks Riigikogu valimiste väljakuulutamine, õiguskantsleri ja riigikohtu kandidaadi leidmine), milleks on tegelikult vaja tükk aega vaeva näha ja korralik kodutöö teha. Nii et see on seal kirjas 7 vs 27.	Põhiseadusesse kirjutatud ametiülesannete kaudu saab presidendi rolli kirjeldada, aga mitte ammendavalt. Ametivande kohaselt kaitseb president van-kumatult, erapooletult ja õiglaselt ning rahva ja vabariigi kaitseks põhiseadust ja seadusi. Mina tahan kandidaadi–kandidaatide põhi-seaduse kaitsmise debatti, sest võimu juurde saajale peab olema püha Eesti põhiseaduslik kord. Riigikogu valimiste järel teeb riigipea valitsuse moodustamise ettepaneku nendele põhimõtetele vastava erakonna esimehele. President peab olema range, näiteks erakon-dade rahastamise küsimuses. Demokraatlikus riigis on välispoliitika sisepoliitika jätk. Julgeolekupoliitika alused on välispoliitika, kaitsepoliitika, ühiskonna turvalisus (kui korruptsiooni ei ole meie erakondadest välja juuritud, on see julgeole-kuoht), ühiskonna toimetulek, lõimumine. Jääb veel esindusfunktsioon — olla keegi, kes võtab riigi olemuse kokku.
Kas oled valmis kandma presidendi koormat?	Jah, ma olen valmis.	Ma ei eita, et ma ühel päeval selleks kunagi saada ei tahaks.	Jah, ma olen valmis. Ja ma olen valmis kõigiks võimalikeks arenguteks.	Jah, ja ma jääksin presidendi ametisse vaid üheks ametiajaks.
Milline on Eesti 5 aasta ja 10 aasta pärast?	Eesti on geograafiliselt samas kohas. Eesti inimestel läheb majanduslikus mõttes paremini, inimesed on enesekindlamad ja tunnevad, et riik on nende jaoks olemas, et majandus saab uue käigu, on konku-rentsivõimeline ja jätkuvalt atraktiivne. Ja et oleme samas väärtusruumis, usaldus-väärne Euroopa riik. Ei taha, et Eesti satub isolatsiooni, vaid panustame uhkelt kogu Euroopa arengusse. Viie aasta pärast on Euroopa Liit alles.	Geograafiliselt oleme pea samas kohas — kümne aasta jooksul natuke maa vaid tõuseb loode poolt.	Viie ja ka kümne aasta pärast on Eesti kind-lasti Euroopa Liidu ja NATO liige.	Olen valmis olema presidendiks vaid ühe ametiaja, sest iga asja tuleb teha kirega nii, et gaas oleks kogu aeg põhjas. Tahan, et viie aasta pärast oleks meil poliitikas rohkem kirge. See ei ole minu jaoks sõnakõlks, pre-sidendi ameti kontekstis tähendab see seda, et ei jää kõrvaltvaatajaks, vaid teed hingega tööd.
Millised luukered on Su kapis?	Kõik otsingumootorid on mu mineviku viimaste nädalate jooksul läbi otsinud. Ma ei tea, et mul luukeresid oleks.	Mul on küll üks luukere. See asub mu naha ja lihaste sees.	On liikumas linnalegend Kaitseministee-riumi mälu pulga kadumisest. Meenutasime endiste kolleegidega, kuidas see kadumine siis toimus. Mäletame seda nii, et nn ka-dunud mälu pulk ei jõudnud isegi kantsleri lauale. See kadus reaametrniku kaudu.	See juhtus Kullamaa Keskkoolis 11. klassis — sain valju noomituse ebaõpilasliku käitumise eest. Olin koolipeol joonud kaks õlut.
Kas Päts või Tõnisson?	Päts	Tõnisson	Tõnisson	Tõnisson
Kas presidendina kohtuksid ametlikult dalai–laamaga?	Ametlikult ei kohtuks.	Ametlikult ei kohtuks.	Ametlikult ei kohtuks.	Sõltub kontekstist ja välispoliitilistest huvi-dest. President ei saa siin soleerida.

Allikas:
Vabaerakonna Eesti presidendi kandidaadi kandidaadi kuulamised: Marina Kaljurand (23.04.2016), Indrek Tarand (6.05.2016), Jaak Jõerüüt (13.05.2016), Allar Jõks (28.05.2016).
Väljavõtteid pani kokku Külliki Kübarsepp. Intervjueeris Artur Talvik.

Arupärimine on hoob ja võimalus

KRISTA ARU

„Meie tahame valitsusele võimalust anda, et tema meie seisukorra kohta selgitust jagaks, kuidas asi tegelikult on“. Nii võttis Jaan Tõnnisson Asutava Kogu päevil, 1919. aasta mais, kokku arupärimiste mõtte.

Pea sada aastat hiljem on arupärimiste mõte seesama: saada teada, kuidas asi tegelikult on. Arupärimine oli ja on parlamentaarse töö üks olulisemaid hoobasid. Rahvaesindaja küsib ja minister vastab. Aga valitsuskabineti liikmed ei tule enam arupärimistele vastama seitsme päevaga ja kiirustav ning ruttav ajakirjandus ei malda enam kõiki arupärimisi kuulata ega ammugi mitte kajastada. Ometi on nii, et arupärimise küsimuste ja vastuste kaudu arutatakse lahti teemad, valdkonnad, sündmused, mis mõjutavad elu täna ja homme ning ajakirjanduse ülesanne oleks neist rahvale teada anda. Küsimused ja vastused näitavad ju ühtaegu elus toimuva sisemist kokkukõla või selle puudumist, huvide ühtsust või nende kildkondlikkust, küsija asjatundlikkust ning vastaja teadmisi ja suhtumist. Kokkuvõttes näitavad ka riikluse elujõudu, eriti kui ka kõige teravamate ja kriitilisemate teemade puhul suudavad rahvaesindajad ja valitsus hoida asjakohast ning viisakat joont.

Rahvas toetas Vabaerakonna tulekut Eesti ellu, et Eesti poliitiline maastik mitmekesistuks ja

täieneks. Vabaerakonnalt oodati poliitilise kultuuri muutust, kinnitust sellele, et poliitikas võib ja saab tegutseda ka nii, et eesmärgiks pole isiklik kasu, et riigivargus pole reegel, et Eesti elu suuri eesmärgi ei varjuta erakondlikud kähmlused ja üksteisele ära tegemine. Vabaerakonda toetas haritud ja edasipüüdlik rahvas, kelle kodu on tänane Eesti koos oma rõõmude ja muredega.

Vabaerakonna fraktsioon on töötanud haldusreformi, Riigikogu kodu- ja töökorra, riigieelarve ja veel paljude teiste seaduseelnõudega, teinud nendesse muudatusettepanekuid ja püüdnud takistada halbade ja mittevajalikke õigusaktide vastuvõtmist. Selle kõige kõrval juhtinud väsimatult ja elegantselt tähelepanu poolikutele lahendustele ja kitsaskohtadele, mis pidurdavad ja eksitavad hea tulemuse saavutamist. Aga — meid on siiski ainult kaheksa ja isegi kõikide teiste opositsioonierakondade saadikute häälest ei piisa, et kuitahes head ja mõistlikku ettepanekut sisse hääletada, kui koalitsioonierakonnad seda ei toeta. Nii lihtsalt on. Oma kaheksa häälega (kuigi hääled on meil kõigil head!) ei tee me küllaldaselt kõva lärmi ega ole ka mingil kujul hirmuäratav jõud, et sundida end kuulama. Pealegi — rahvas ei andnud meile voli räusata ega lahmida süüdistusi pahemale ja paremale poole. Meile anti usaldus talitada targalt. Ja seda me olemegi püüdnud teha, töötades sisuliselt. Üldise õhkkonna loomisel, teadmiste kasvatamisel ja suhtumiste kujundamisel on kõige mõjusam olnud meie töö arupärimistega.

Teemad, mis me oleme Riigiko-

gu saalis tõstatanud, katavad kogu Eesti elu, keskendudes kõikidele nendele küsimustele, mille abil on võimalus ühiskonda muuta, mis toetavad kodanikuühiskonda ja inimeste toimetulekut. Valitsuse üloptimistlikud majandusprognoosid ja majanduse tegelik seis, ettevõtluse, eelkõige väikeettevõtluse arenguvõimalused, maksu-reform majanduse elavdamiseks, põllumajanduse toetamine ühistegevuse jõu kasvatamisega — kõik meie arupärimised on sündinud soovist edendada hariduselu mitmekesisust ja teadustegevuse suutlikkust, tahtmisest aidata kaasa sellele, et muinsus- ja looduskait-selised piirangud ei tapaks inimeste ettevõtlikkust ning et igapäevase kiirustamise ja tormlemise juures suudetaks märgata ja kaitsta ka neid, kes ise eluga nii hästi toime ei tule, olgu nende kodu Alutaguse metsade vahel või väikelinna südames.

Vabaerakonna fraktsiooni seisukohad olevat Riigikogus ebalevad ja vastuolulised, polevat aru saada, mida Vabaerakond tahab ja keda esindab, on lugeda ajakirjandusest ja kuulda Riigikogu saaliski. No mida selle kohta öelda? Mina ei usu ammu, et on õige ja vale arvamus. Ma usun, et ongi palju arvamusi ja oluline on see, kas ja kuidas leiame ühisosa. Ühisosa suudame leida aga ainult siis, kui kuulame erinevaid arvamusi, kui teeme tööd nende mõistmiseks. Ja kui teeme tööd, siis pole meil aega teha tühje sõnu, põristada trummi ega püüda eilset päeva. Just tööga on võimalik jõuda teadmiseni, kuidas asjad tegelikult on, et siis targema ja teadlikumana edasi liikuda.

Artur Talvik andis 19. jaanuaril üle arupärimise jubeolekuriskist, mille ajendiks politseijuhi kõrvklapid ja saapad. Foto: Erik Peinar

Saatan on parteis!

ARTUR TALVIK

Lugedes hoolikalt Riigikogus moodustatud Tallinna Sadama uurimiskomisjoni seitsme kuu töö kokkuvõtet, võib teha järelduse, et Eestis eksisteerib poliitiline korruptsioon, kuigi komisjon ei tõestanud otseselt kilekottide liikumist parteikontoritesse.

Parlamendikomisjon pole uurimisorgan ega suuda laskuda detailidesse. Samas, kohe kui uurisime veidi pikemalt jäämuraja Botnica teemat, avastasime selle laeva ostmisega seotud tõenäolise pettuse. Komisjoni liikmete avalduse võttis töösse ka prokuratuur. Pettuse kahtlus oleks võinud tekkida ka Tallinna Sadama nõukogul, kui

nad oleksid tundnud selle ostu vastu sisulist huvi. Sisuliste küsimustega tegelemise asemel jälgiti aga nõukogus kiivalt, et ei kasvaks partneri mõjukus ning tunti võib-olla reformierakondlikku hirmu — äkki IRL teenib selle tehinguga rohkem.

Uurimiskomisjon tegi mitu olulist järeldust. 100% riigile kuuluvast ettevõttest puudus reaalne vastutus tehtud otsuste tagajärgede eest. Nõukogu liikmeid määrati arusaamatute printsiipide järgi partei tagatubades, juhtide kohad mehitati erakondlikest huvidest lähtudes ja konkreetsete inimeste valikuga kaasnes palju ebakompetentsust. Poliitiline maadejagamine takistas ettevõtte tööd, polnud piisavalt läbipaistvust, läbirääkimisoskused tehingute tegemisel olid nõrgad. Järelevalve tegevjuhtide üle oli puudulik, viimaks „unustati“ nad pikaks ajaks oma kohtadele.

Samadele järeldustele on varem jõudnud nii õiguskantsler kui ka

riigikontroll, nii nn Raasukese komisjon kui ka arvamusel avaldajad ajakirjanduses, aga midagi pole muutunud. Koostatakse valgeid ja rohelisi raamatuid, taristuettevõtete juhtimine ja järelevalve koondatakse tulevikus ühte holding-firmasse, aga kõik need kavandavad muutused on näilised. Madalama kaliibriga tegelasi pannakse isegi vangi, aga tipptasemel valgekraedest skeemitajad tegutsevad edasi.

Midagi ei muutu enne, kui meie erakonnad ei muuda oma käitumisjoonist. Saatan on peidus parteides, öieti selles, et osa neist on omandanud mafioossed maneerid.

Kaks suurt administratsiooni-parteid — Reformierakond riigis ja Keskerakond Tallinnas — on usinalt üksteiselt õppinud, kuigi üks neist tegutseb märksa rafineeritumalt kui teine ja on suutnud oma rinnaesise enam-vähem puhutana hoida. IRL-i trikid on kiiresti paljastatud (Raudne, Stelmach jt). Kahjuks said hiljuti oma reväärile

pleki ka kõige kehvemad nipiõppijad — sotsid.

Parteides ei muutu midagi enne, kui seal ei arene sisedemokraatia. Hämmastav, kuidas suurparteide üldkogudel osaleb ainult murdosa erakonna liikmetest ja just nemad valivad juhatuse. See on ilmne demokraatia teesklemine. Mõttelaad, et partei edu valimistel on võrdne kampaaniasse pandud raha hulga, on üks peamisi parteilise rahaahnnuse põhjuseid. Kui võimule saamise eesmärk on ainult võim ise, siis saab ka kampaaniaks rahakauplemine olla mõjuvõimuga diilamine ja rahastajatele soodsate võimaluste loomine.

Ainult võimuhoidmise huvidest lähtuv partei soovib kõike salastada. Riigi osalusel ettevõtetes tahetakse ärisaladuse alla peita oskamatus ja susserdamist. See tõttu kardavad võimuparteid ka vahetust, sest äkki tulevad läikiva fassaadi tagant välja korruptiivse sisuga lood.

Liiga kauaks juhtivatele kohtadele jäänud inimesed hakkavad ettevõtet pidama justkui enda omaks. Tallinna Sadam saab komisjoni töö ja juhtkonna vahetuse tulemuse-na loodetavasti tükiks ajaks väga heasse korda. Probleem on aga laiem, sest riigiettevõtete parteiline juhtimine jätkub.

Õeldakse, et korruptsioon on nutikate inimeste kuritegu, mida on raske tõestada.

Poliitiline korruptsioon on omakorda selle kuriteoliigi tipp. Parim viis sellega võitlemiseks on otsustajate roteerumine. Ei tohi lasta ühtedel ja samadel inimestel liiga kauaks võimu juurde jääda. Aga vahetus ei saa olla lihtsalt vahetuse pärast. Vahetus nõuab mentaliteedi muutumist kogu ühiskonnas. Ja see on juba hoopis kõvem pähkel, mille peame läbi närima.

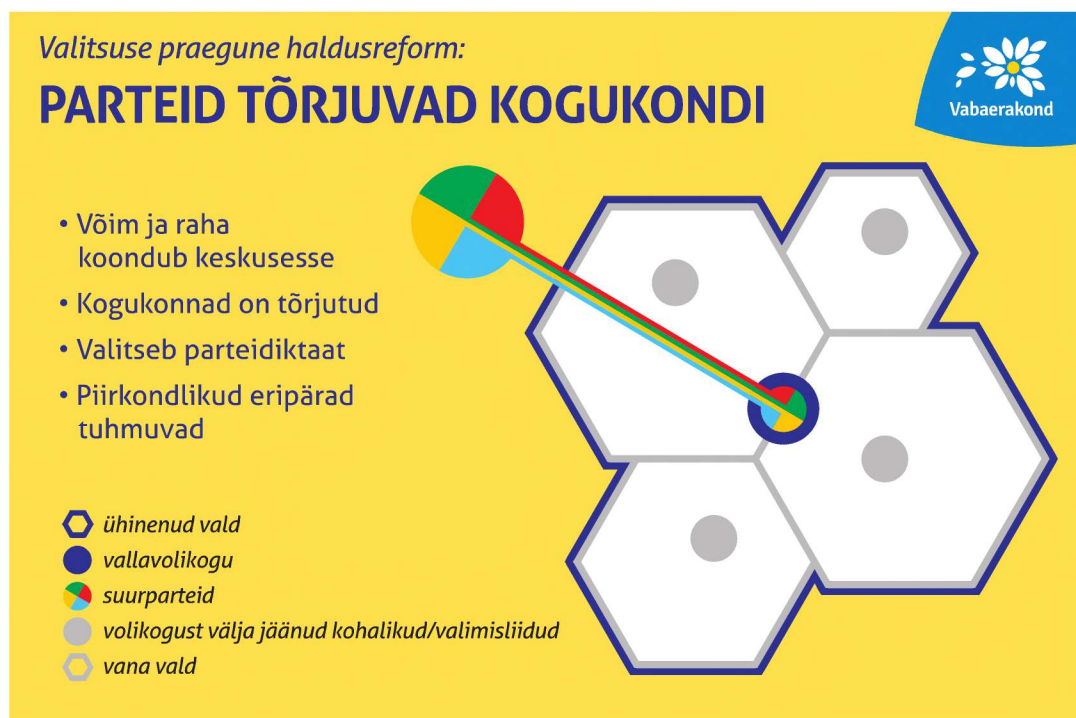
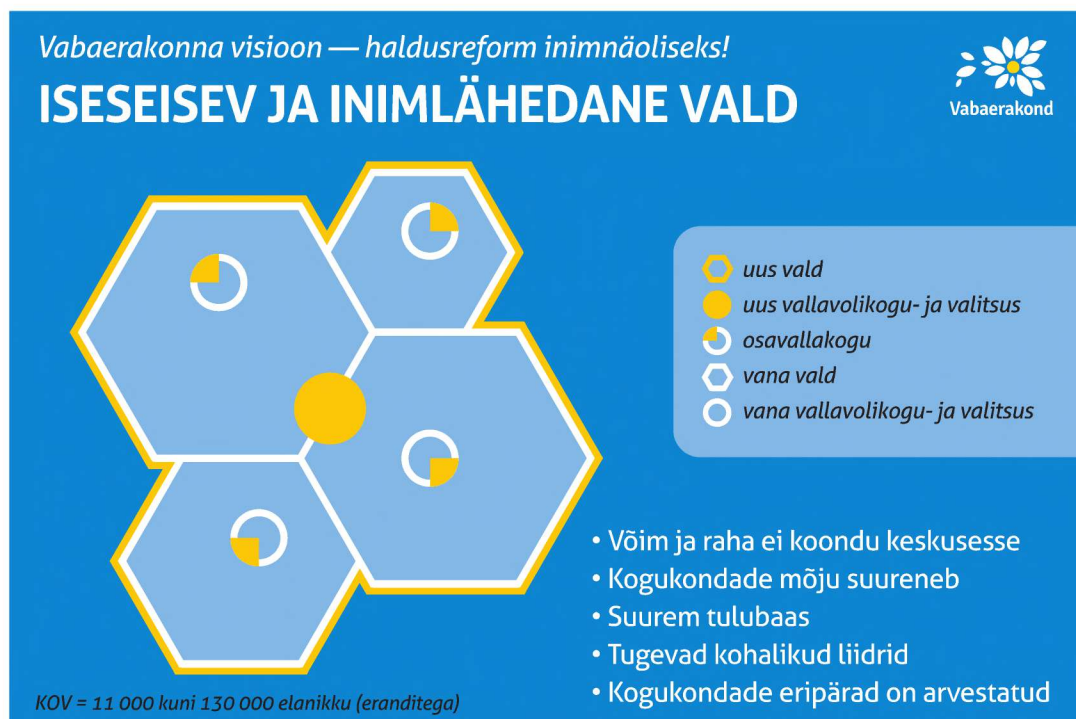
Pikemalt ajalehes Postimees, 15. mai 2016

Vabaerakond haldusreformist

Meie kõigi teha on, et Eesti elu muutev haldusreform arvestaks kogukondadega ning oleks näoga inimese poole.

Valitsuse eestvõttel valminud seadust Vabaerakond ei toetanud — see on kantud kontrolli ja tsentraliseerimise vaimust.

Meie kolm põhiideed on siin.

Idee: Sergei Metlev. Graafika: Egon Erkmann

Maksudest majanduskasvuni

VELLO VÄINSALU

Ettevõtja ja
Vabaerakonna tegevjuht

Maksuteemalised debadid on olnud Eestis sel aastatuhandel peaaegu tabu, sest igas katses sel teemal arutleda on nähtud ennekõike kurja kavatsust kehtestada astmeline tulumaks ja kaotada ettevõtete tulumaksuvabastus. Samas on agaralt tegeldud asendustegevustega ühest äärmusest teise — kohalike omavalitsuste maksubaasi moodustava maamaksu nullimisest kuni maksumaksjate pommitamiseni aktsiiside ja muude maksude tõstmisega, eesmärgiga tasandada eelarve auke. Tulemuseks ongi tänane maksukeskkond, mille tervikpilt on ammu kaduma läinud.

18. märtsil 2016 toimus Vabaerakonna ja Eesti Maksumaksjate Liidu eestvedamisel rahvusvaheline maksukonverents Eesti maksukeskkond 2020. Praeguse maksukeskkonna analüüsi ja kriitika taustal kõlas seal mitu väga intrigeerivat huvitavat ideed ja ettepanekut.

Siim Kallase ettekandes kõlas võrdlus kolmejalgsel taburetil (otsesed, kaudsed ja varamaksud), kus varamaksude jalg ehk varade maksustamine on Eestis võrreldes teiste EL riikidega väga väike. Küsimus on, mida ikkagi maksustada — kas ainult kinnisvara, ettevõtete kasutuses seisvat passiivset omakapitali või mingit sümbioosi neist kahest. Samas ei saa see olla võluvits kõigi muude probleemide lahendamiseks, pigem oleks see üks allikas vähendamaks tänaseid suhteliselt kõrgeid tööjõumakse.

Tööjõumaksud ei ole Eestis määrana liiga suured, kuid need on suured lõpptoodangu või teenuse hinna suhtes. Me müüme oma teenuseid ja tooteid liiga odavalt. Konverentsil räägitust jäi pinnale seisukoht, et Eesti tänane maksukeskkond ei soosi kõrgepalgaliste töökohtade loomist ja teadus- ja tehnoloogiamahukate ettevõtte mudelite ellu kutsumist.

Teenusmajanduskoja juhatuse liige Jaan Pillesaar toonitas, et Eestis tapab maksukeskkond ettevõtlusega alustamise mõtte juba enne, kui jõuame võimalike turgude analüüsamiseni.

Pillesaar tegi ka ettepaneku erastada mitu riigi poolt pakutavat teenust, mis võimaldaks kardinaalselt vähendada tööjõumakse või siis vähemalt jagada neid tööandja ja töövõtja vahel. Tänapäevase maksukoormuse on ennekõike tööandja kanda ja töövõtja ei tea sellest midagi.

Ardo Ojasalu jõudis sama teemat edasi arendades ja võimalikke lahendusi pakkus ideeni isikustada töövõtja poolt tasutatav sotsiaalmaks ja siduda see laste arvuga.

Autode maksustamisest räägiti palju, teravaimalt ja samas konkreetsete ettepanekutega esines Madis Aben. Mõnes riigis on autode maksustamisest tekitatud väike, aga kindel tulu riigieelarvesse, teistes on automaksudega püütud muuta protsesse, harjumusi ja suundumusi.

Eestis on seda teemat käsitletud pigem populistlikus võtmes. Sealjuures unustatakse, et Eestis on mitmed piirkonnad hõredamini asustatud kui Gröönimaa lõunarannik ning ainus liiklus- ja töövahend seal on päevinäinud auto.

Arutlemist väärleb ehk Madis Abeni poolt väljapakutud astmeline automaks, mis arvestaks ka sisuliselt kõiki asjaolusid. Maksumoraalile mõjuks positiivselt, kui Riigikogu otsustaks eeskuju näidates loobuda igasugusest autodega sahkerdamisest. Siis võiksime ehk ka meie tulevikus tõdeda, et üle 90% Eesti elanikest usub maksudena kogutud raha sihipärasesse kasutamisse — just sellise näitarvu tõi oma ettekandes Soome kohta välja Elina Pylkanen.

Hea maksukeskkond ei taga veel tugevat majanduskasvu, kuid konarlik maksusüsteem koosmõjus rahvaasemike moraalitu suhtumisega võib küll majanduskasvu pärssida.

2019. aasta Riigikogu valimistel kujuneb üheks võtmeteemaks just maksukeskkond. Muu keskkond meie ümber on nii palju muutunud, et 15–20 aastat tagasi loodud maksuraamistik ei aita meid enam edasi, vaid on muutunud arengu takistajaks.

Kilde Riigikogu stenogrammist

Jüri Adams: „Aitäh, härra juhataja! Mul on protseduuriline küsimus. Kas me ei võiks kodukorda muutes minna edasi seda teed, et opositsiooni liikmetel lihtsalt loigatakse keeled välja?“

Reaktsioon Valdo Randpere ettepanekule, et opositsioon ei peaks usaldusküsimusega seotud eelnõu puhul küsimusi esitama, 15. juunil 2015.

*

Andres Ammas: „See on tiksumise eelarve, mille teostamise järel võib noor valitsusjuht vanainimeselikult ohata: jälle üks aastakene surma poole, jälle üks aasta võimul püsitud.“

2015. aasta riigieelarve eelnõu arutelust 29. septembril 2015.

Ain Lutsepp: „/.../ ma täpsustaks seda jalgpalli küsimust. Täheleb, kui mängija saab platsil kollase kaardi ja lööb peaaegu tahtlikult oma värava, siis treener võtab ta tavaliselt natukese aja pärast platsilt ära. Nii, rohkem mul küsimusi ei ole.“

Hanno Pevkur: „Ehk küsimust ei olnud.“ Aseesimees Jüri Ratas: „Austatud minister, kui tahate, siis palun vastake või ärge vastake!“

Hanno Pevkur: „Jah, las see jääda.“

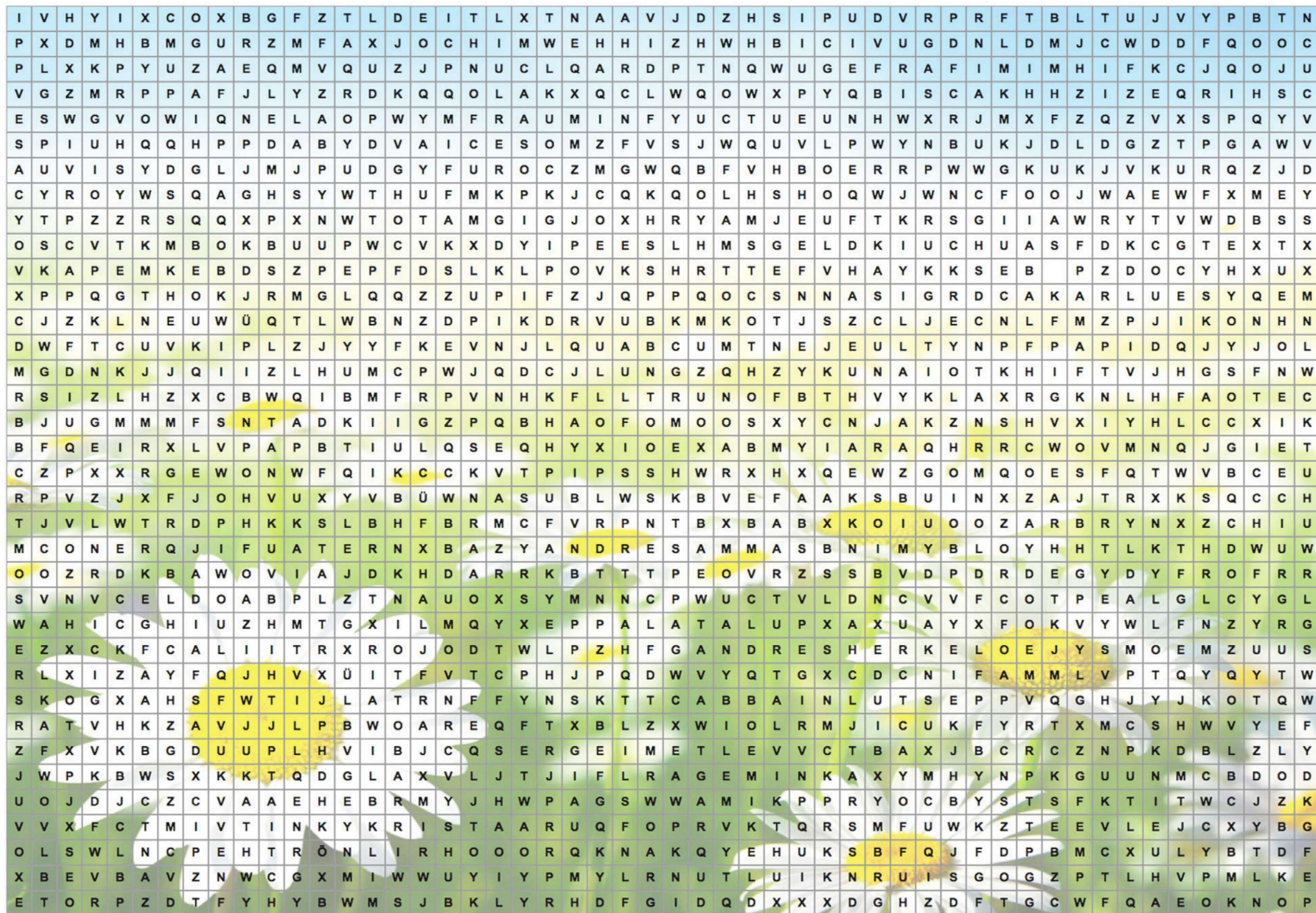
Seoses PPA peadirektorile antud kollase kaardiga. 4. aprillil 2016

*

Külliki Kübarsepp: „Ei parandata selle rahaga teeolusid, ei arendata noorte huvitegevust. See summa võib minna auklike valimislubaduste katteks.“

Nn trahvieelnõu kolmandal lugemisel 13. apr 2016.

Leia sõnasegadikust vabaerakondlased, kes Toompeal töötavad!

Hea lugeja,

Eesti vajab põhjalikumalt ümberkorraldamist. Kutsume Teid kaasa mõtlema, mida muuta ja millest alustada. Palume vastata paarile küsimusele.

Ootame tagasisidet aadressil: Eesti Vabaerakond, Kopli 25–609, 10412 Tallinn
või e-kirjaga aadressil info@vabaerakond.ee

1. Milline seadus või tegevus takistab Teie või lähedaste igapäevast elu? Palun põhjendage.

2. Milline otsus/otsustamatus või tegevus/tegevusetus

Teie kodulinnas/vallas takistab omavalitsuse arengut?

(omavalitsuse nimi)

Palun märkige oma kontaktandmed

Nimi:

E-post:

Telefon:

☐

Jah, soovin nädalakirja.

☐

Jah, soovin osaleda teie aruteludel (sh e-kirja teel).

Aitäh heade mõtete eest!

ARU päHE!

Vabaerakonna
hääli Riigikogus

Ajaleht on aruanne valijale, mille toob teieni Vabaerakonna saadikurühm:
Jüri Adams, Andres Ammas, Krista Aru, Monika Haukanõmm, Andres Herkel,
Külliki Kübarsepp, Ain Lutsepp ja Artur Talvik.
Abilised Age Minka, Epp Alatalu, Sergei Metlev.

Kontakt: tel 631 6552 • vabaerakond@riigikogu.ee
www.vabaerakond.ee • facebook.com/eestivabaerakond

Suur aitäh, Sirje Kiin! • Kujundus: Egon Erkmann • Trükk: Kroonpress AS